

20

Moet een rechtvaardige zaak 't winnen?

geezed

LEERREDE OVER PSALM XXXVII : 9—15

DOOR

J^o. DE VRIES

Pred. bij de Doopsgezinde Gemeente te Haarlem

HAARLEM

H. D. TJEENK WILLINK & ZOON

1900

25 00

Moet een rechtvaardige zaak 't winnen?

LEERREDE OVER PSALM XXXVII : 9—15

DOOR

J^o. DE VRIES,

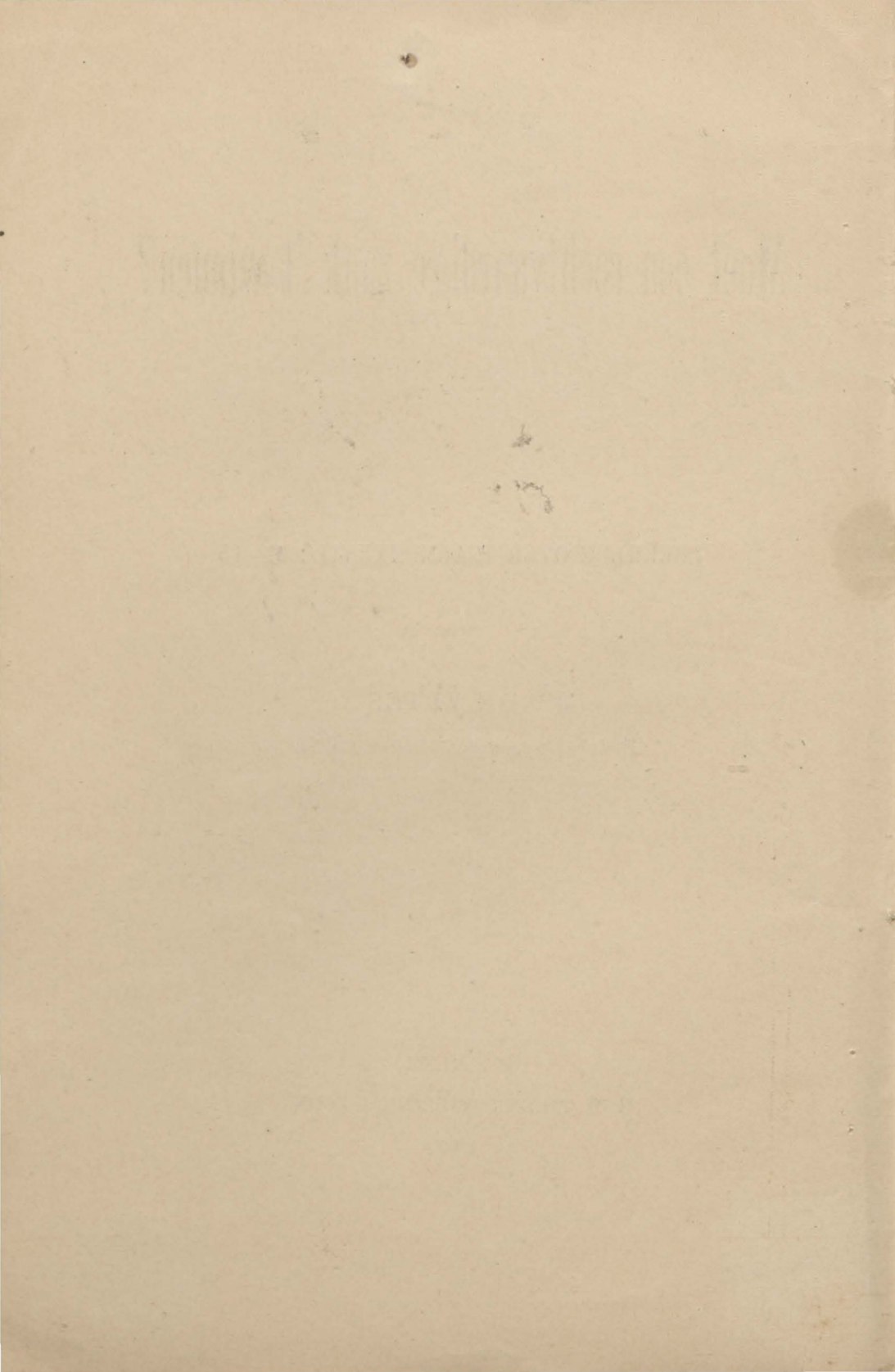
Pred. b/d Doopsgezinde Gemeente te Haarlem.

HAARLEM

H. D. TJEENK WILLINK & ZOON

1900

. . . de kwaaddoeners worden uitgeroeid
maar die op Jahve hopen, zij beërven het land.

Nog een kleine wijle, en de booze is niet meer:
gij tuurt naar zijne plaats, en weg is hij!
Maar de deemoedigen beërven het land
en verlustigen zich in overvloed van heil.

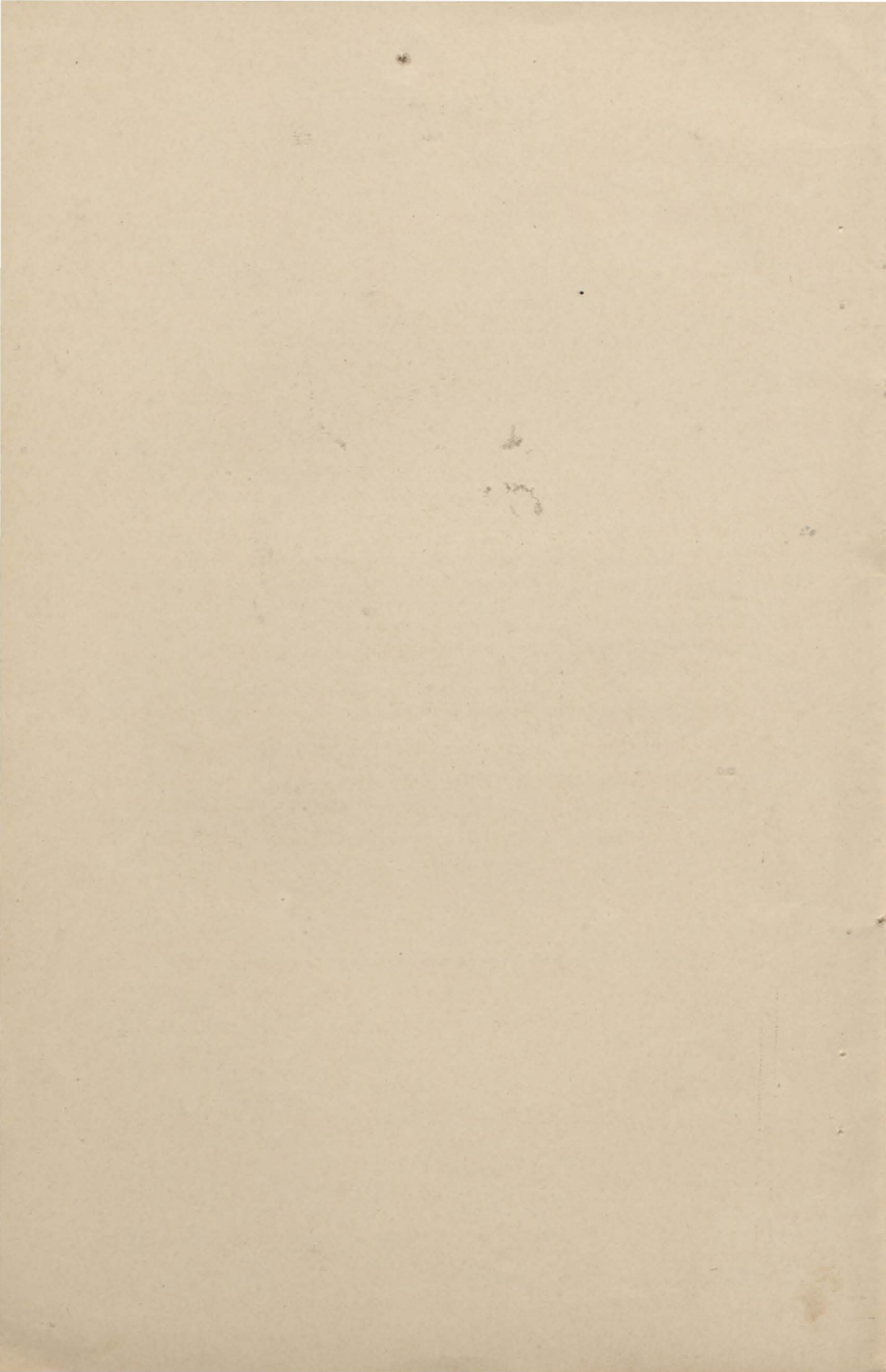
De booze belaagt den rechtschapene
en knarst de tanden tegen hem.

De Heer belacht hem:
want Hij ziet dat zijn dag komt.

De boozen hebben het zwaard getrokken, den boog
om den ellendige en arme te vellen, gespannen,
te slachten de oprechten van gedrag;
hun zwaard dringt in hun eigen hart
en hunne bogen breken.

PSALM XXXVII : 9-15.
(Nieuwe Bijbelvertaling.)

Echt oud-testamentisch klinkt de psalm, waarvan ik een gedeelte hierboven uitschreef. Ik had hem geheel kunnen uitschrijven, want het gaat voort in denzelfden toon, immer herhalend dezelfde gedachte, een gedachte niet juist van den tijd van den Koning, wiens naam boven den psalm staat, maar van later, meer ontwikkelden, meer moreelen tijd.

Echt Israëlitisch klinkt het, uit den bloeitijd van het godsdienstig leven van de zesde eeuw, toen de profetie den godsdienst had verhoogd en veredeld, in die mate, dat wij hier, nevens het volharden in ouderwetsche begrippen, als het onwillekeurige opbloeien van iets evangelisch ontdekken en soms aan een woord en aan den zin van Jezus herinnerd worden.

Het is in Ps. 37 het oude lied, het oude zegelied van Gods gunstelingen; het is het oude, ronde vertrouwen in de goede uitkomst, het goede einde — al laat het zich ook wachten, al vertoeft de Heer ook — van allen, die den Heer vreezen. Geen nood voor hen!

Wat de boozen betreft — zij zullen uitgeroeid worden;

zij mogen geweldig zijn, het zwaard trekken om den elendige en arme te vellen, om te slachten die oprecht van gedrag zijn, het zwaard zal in hun eigen hart dringen; zij mogen den rechtschapene belagen, en tegen hem de tanden knarsen, de Heer lacht er om, want zijn dag komt! De arm der boozen, het werktuig van hun geweld, zal verbroken worden, en het gaat met hen, als met de pronk der weiden, zij verdwijnen als rook. Zij verdwijnen!

Wat de oprechten betreft, de Heer zal hen niet verlaten, hen niet en hun kroost niet; hunne hartewensen zal Hij inwilligen, in veiligheid zal Hij hen laten wonen, door geen belagers verontrust. Vallen zij in een ongeluk, de Heer zal hen schragen. Hij heeft het recht lief, Hij zal hun vrede geven, hen tevreden stellen, zij zullen met één woord „het land beërven”.

Ziehier wat de psalmdichter verwacht. Hij ziet het vóór zich, als ware 't al werkelijkheid. Het werkt op zijn verbeelding. Hij komt er over in verrukking: hij heeft al zoo'n booze gezien, zoo'n geweldenaar! Hoe breidde hij zich uit in zijn deftigheid en voornaamheid, en zette een borst, als een breedgetakte cederboom, een schouwspel voor de menschen; maar toen hij weer eens voorbijkwam — weg was hij! Hij ging zoeken, maar de man was nergens meer te vinden!

Waarom nu ziet onze dichter voor den booze dit rampzalig einde, waarom voor den oprechte al die verzadiging, dien levensduur, dit heil?

Allereerst omdat deze uitkomst naar zijn wensch is, en hij den een evenzeer liefheeft, als hij den ander haat. Het is een quaestie van sympathie. Het zijn zijne vrienden

en vijanden, het is zijn partij en tegenpartij. Op de hand van hen, die hij de zijnen acht, is hij ook met zijne goede verwachtingen aan hunne zijde. Dus zingen oorlogvoerende natiën van weerskanten overwinningsliederen en profeteeren van elkanders nederlaag. Dus is men te Pretoria en in de laagers van de Zuid-Afrikaansche republieken zoo goed als zeker, dat de Engelsche macht uit Zuid-Afrika in zee gedrongen zal worden, en overdenkt men in Londen wat men doen zal, wanneer Pretoria genomen zal zijn en de Engelschman met de punt van het zwaard zijn wil en welbehagen aan de overwonnen Staten zal voorschrijven.

Maar het lied van wachtende zegepralen voor zich, en van wachtende vernederingen voor den vijand rust mede op de gedachte, dat men zelf het recht aan zijne zijde heeft, en dat het billijk is dat de rechthebbende zaak het pleit wint. Er is bij den psalmdichter geen twijfel aan, of de onrechtvaardigen, de boozen, kwaaddoeners, slechtaards en hoe zij verder mogen heeten, *moeten* een slecht einde vinden, en de oprechten, de vromen *moeten* in hun ondernemen slagen. Waar het recht is, daar *moet* ook de overwinning zijn. Waarborg daarvoor is de Heer zelf, de God van het recht en van de rechtvaardigheid, die als zoodanig recht en rechtvaardigheid verdedigen zal en niet dulden zal, dat zij worden geschonden en vertrapt. De Heer is met de vromen. Hij zal hen helpen. Hij zal hen steunen. Dat zij vertrouwen op den Heer! Hier vinden wij dan ook die keur van godsdienstige uitdrukkingen, die door den Bijbel het gemeengoed geworden zijn van alle vromen, hier dat: „Wentel uwen weg op den Heer”, dat „Wacht op den

Heer!" dat „Hij zal 't maken", dat intusschen in den mond van den psalmdichter nog niet anders beteekent, dan — eenvoudig weg — dat de Heer het op zich neemt voor 't welslagen van de bedoelde vromen te zorgen, en dat Hij 't zoo zal maken, als met hunne zielewenschen en verwachtingen overeenkomt. In het laatste vers wordt het als in één greep samengevat:

Jahve helpt en verlost hen,
Hij verlost hen van de boozen en redt hen,
Omdat zij tot Hem toevlucht hebben genomen.

Dus zal de Heer aan de zijde moeten staan van 't in zijne bedehuizen naar Hem opziend Engelsche volk! Zijn zij niet een groot volk? Hebben zij geen groote dingen gedaan voor de beschaving? Zijn zij geen volk van vrome daden? Het is als wilden zij in den zondvloed van hun grootheid, edelmoedigheid en waardigheid, met alles wat een volk verheft en sterk maakt onder water, verdronken in een draaikolk van gretigheid en grootheidswaanzin, nog grijpen naar een stroohalm van recht, en zich vleien met de hoop, dat een volk met zooveel recht op onderscheiding door den Hemel wel met eenige onderscheiding behandeld zal worden. O, wanneer er in een godsbetrouwen, als van onzen psalm, eenige eigengerechtigheid mag schuilen, hoe hebben zij die uitgezuiverd, haar voor hun deel genomen, en van hun eigengerechtigheid een soort van godsbetrouwen weten te maken. Veilig blijven daarbij hunne eigenlijke zonden, ook waar zij zich op de borst slaan! Hoe veel waardiger klinkt het in den mond der Boeren, wanneer zij uit hun Statenbijbel oplezen: „de goddeloozen hebben het zwaard uitgetrokken, en hunnen boog gespannen, om den ellendige

en nooddruftige neer te velllen; om te slachten die oprecht van weg zijn; maar hun zwaard zal in hun hart gaan. De goddelooze bedenkt listige aanslagen tegen den rechtvaardige en hij knerst over hem met zijne tanden: de Heer belacht hem want Hij ziet dat zijn dag komt." Bij de ervaringen, die zij hebben opgedaan, bij de ontdekkingen, die gevolgd zijn, gaat het hun zeker beter af, dan hun tegenpartij, over geschonden recht te klagen en op herstel te rekenen. Ook lijken bij hunne minder ingewikkelde omstandigheden, bij hunne eenvoudige zeden en aartsvaderlijke begrippen die oud-testamentische gevoelens en gedachten zoo eigenaardig thuis te behooren. Ze zijn eenvoudig en klaar en liggen als voor het grijpen. Men heeft ze in omstandigheden, als waarin de beide Republieken verkeeren, maar op te nemen. „Wij zijn de onderdrukten, wij hebben een gerechte zaak, de Heer zal ons helpen!" Wat is eenvoudiger dan dit? Zij rekenen er op, als op 't rijzen van de zon des morgens. Zij kunnen, zoo zonder erg, vrij, spreken van den Heer der heerscharen, die aan hun zijde is, oude Puriteinen die zij zijn, of u verzekeren dat de Heer eigenhandig de kogels stuurt, die als een ijzeren regen van verderf, wel gemikt en nimmer falend, uit de wolken hunner versterkte kopjes gудst. Hier staan zij, de breedgerande hoeden af, de gevreesde geweren om den schouder, de patronen voor de borst, gereed voor den dood, om dien te geven of te ontvangen, en houden met eerbiedige hand het oude psalmboek vast en zingen, vader en zoon, broeder en broeder nevens elkander.

God roeit hen uit, die 's vromen rust verstoren.

Zij hebben het maar op te slaan, het oude psalmboek der

vaderen. Overal is het toepasselijk. Het komt hun als te gemoet, met zijn klare, eenvoudige taal: „De Heer heeft het recht lief en zal zijn gunstgenooten niet verlaten!” Daar kan men een mannelijke daad mee wagen, oordeelen zij,

Inderdaad is er iets aantrekkelijks in dit mannelijk doen en dit mannelijk vertrouwen. Er is tegelijk een oud-testamentische geur en een oud-testamentische geestdrift in dit alles, en geestdrift wekt geestdrift. Er is in de oude wereld een levendige sympathie ontstaan voor deze mannen, voor hun aan vroeger dagen herinnerenden vrijheidskrijg en, in één adem mee, voor hun stoer, eenvoudig kort-en-goed vertrouwen. De oude wereld, met hare vragen, met haar weet-ik-het?, zet groote oogen op, niet gewoon zoo cordaat en bout den half vergeten naam van God, als een ontzaggelijke realiteit, in 't midden van 't geschil te hooren werpen; niet gewoon ook zoo kort en goed Hem en zijn hulp te hooren opeischen. Dat stoere geloof, dat daar als een verschijning uit den grond rijst, is een openbaring voor de slappe zielen, die aan weinig meer dachten dan aan een voordeelige speculatie en deze en gene aangenaamheden des levens. Het is iets verrassends en nieuws geworden. Het valt in ledige zielen als iets moois en wonderbaars. Het primitieve ervan is een aanbeveling te meer. Het is een standpunt, dat men van den platten grond af spoedig bereikt. Het heeft een houvast voor den eerste den beste, het laat zich overnemen; het is geschapen om populair te zijn. Men neemt het zooals het is. Mooi dat vertrouwen der Boeren! zegt men. Het kon een mode worden! En er is iets verheffends en versterkends in, een vast bewustzijn, een kloeke verzekerdheid van zich zelf

en van zijn zaak. Het staalt slappe zenuwen. Het bindt weifelende gemoederen op. En er is iets groots in elk vertrouwen. „In vertrouwen”, zegt de Schrift, „zal uw sterkte zijn.” Het is als een sterk scheepsanker, dat men er ergens liggen ziet. De golven hebben er om heen gebruischt en gebulderd; het heeft in den vasten zandgrond gerust, en de kiel, die er boven lag te slingeren en aan den ketting rukte, behouden. Oude droomen worden levendig van vroeger, van volharding en strijd en vertrouwen, tachtig jaren lang; heilige gevoelens omtrent schoone zekerheden treden nader — en wanneer wij, met het beeld van Christus vóór ons en met het Christelijk bewustzijn in ons, een paar vragen willen doen, een opmerking willen wagen, en ons godsbetrouwen zijn Christelijk karakter willen doen behouden, dan is het niet omdat er in vertrouwen geen edele en groote kracht van behoudenis liggen of een anker geen mooi ding wezen zou.

En dan wil ik dadelijk, recht op de zaak afgaande, vragen: wat er waar is van het dogma, dat een goede zaak overwinnen moet, en dat zij overwinnen moet omdat zij de zaak is van God. De dichter zegt dat hij jong geweest is, dat hij oud geworden is en dat hij nimmer den rechtvaardige verlaten heeft gezien. Alle eerbied voor zijn levenservaring; maar, is de natuur soms sterker dan de leer, de leer wil soms op haar beurt sterker zijn dan onze blik. Ingenomenheid met een geliefd denkbeeld maakt wel eens blind voor de tegenspraak der weerbarstige werkelijkheid en voor het onredelijke van de eischen, die wij haar stellen. Is het voor een zaak genoeg, dat zij goed en recht-

vaardig zij, om nu ook, ik zeg niet, haar met vuur en geestdrift te verdedigen en voor haar te staan als een man; maar haar ook de zegepraal toe te zeggen? Overwinnen goede zaken in deze wereld, als door een natuurlijke, in haar aard gelegen noodzakelijkheid, door God daarin gelegd, of onder een bijzondere goddelijke hoede, en is het redelijk van goede zaken en ondernemingen, van rechtvaardige oorlogen, van den strijd der oprechten, zooals onze psalmdichter het zou noemen, immer een gelukkige uitkomst te verwachten en zulke eischen aan 't leven te stellen en aan Hem, die de dingen stuurt?

De Hugenoten hadden in Frankrijk een rechtvaardige zaak, en met de Hugenoten is geschied, wat volgens den psalmdichter met de boozen en de goddeloozen geschieden zou: zij zijn zoo goed als uitgeroeid; men zocht en zij waren er niet meer; zij waren gebroken. Welk een plaats nam Israël in onder de volken, Israël, de uitverkorene! In de dagen, dat deze psalm werd gedicht, was Israëls volksbestaan vernietigd. Als een ander Transvaal, was het arme Juda door een uitgebreide wereldmacht aangegrepen en zonder veel omwegen, met zijn koningshuis, met zijn tempel, met zijn Jeruzalem, met zijn hardnekkigen wederstand en zijn nimmer wankelend godsvertrouwen, dat het onmogelijke bleef verwachten, overmand, neergeworpen en uit de rij der vrije en zelfstandige volken geschrapt, om te leven onder de suzereiniteit van Babel en van Perzië of van de Grieksche heerschappij. Het had het tegenovergestelde ondervonden van wat de dichter van den 37sten psalm het lot der vromen noemt en het deel der rechtvaardigen, en in plaats van het land, het simpele hoekje zijner vaderen te

beërven, in plaats van een duurzame woning te vinden, was het verdwenen, was het als de prunk der weiden, als rook opgegaan en leefde het bij de gratie zijner geweldige overheerschers, in rust wanneer het gehoorzaamde, geplaagd wanneer het zich zelf wilde zijn. En in den zin, dien onze psalmdichter aan het woord hecht, is niemand méér een „verlaten” mensch geweest, dan de Christus zelf, om wiens gezegend kruis de Joodsche spot kon roepen: „Hij heeft op den Heer vertrouwd, dat die hem nu verlosse!”

Waarom moet een rechtvaardige zaak 't winnen in de wereld? Waarom, waarom toch? Waarom zou niet het tegenovergestelde dezelfde kansen hebben?

Hoe nu? Jaren lang hebben wij, meenend de wijsheid en de waarheid te hebben die van Boven is, geloofd en geleerd, dat op God te vertrouwen voorwaar wel iets anders is dan een verheerlijkt zelfvertrouwen; dat op God te vertrouwen iets anders en iets beters is, dan de verwachting van zegen en voorspoed op de zaken, ook op de rechtmatige zaken, van onze voorkeur; dat op God te vertrouwen het vertrouwen is op zijne wijsheid, niet op de onze, en dat „zijn weg te wentelen op den Heer” hooger en vertrouwelijker zin heeft dan de verzekerdheid van over den weg des Heeren tot zijn doel te zullen komen! Jaar en dag hebben wij geloofd en gepredikt dat het schoon is goed te doen, dat het edel en verheffend is voor een goede zaak te leven en te strijden met al de bezieling en kracht, die een goede zaak inboezemt, en dat het ons genoeg moet zijn daarmee het bewustzijn te hebben van Gods gemeenschap. Ja, dat het schoon is en een bewijs

van stille, heilige trouw, den uitslag te laten aan Hem, van wien alle dingen zijn, en ondertusschen in lief en leed, 't ga er op of er onder, te staan in zijn kracht en aan zijne zijde — en wanneer nu de omstandigheden komen en het om ons heen roept en de zwaarden omhoog gestoken worden, laten wij ons meesleepen, en in plaats dat wij zouden zeggen: „Indien de Heer wil en wij leven”, verzekeren wij: dat wij met de wapens in de hand naar deze of gene stad zullen trekken, en in plaats dat wij zeggen: „Uw wil geschiede”, schrijven wij den Hemel voor, wat Hij in dit bizondere geval zal moeten doen en willen, en dat onze zaak, de zaak die wij liefhebben en die de zaak is van recht en billijkheid, overwinnen zal onder de leiding van God, die een God is van recht en rechtvaardigheid. Wie heeft ons zoo stout gemaakt? Heeft God ons zoo verwend? Heeft God zoo geregeld met succes bekroond wat maar goed en rechtvaardig was? Waarom moet God rechtvaardige zaken 't laten winnen? Waarom zouden er niet, te onzer beproeving, mislukken? Wie waarborgt ons zulk een gunstigen uitslag? Waar staat die wet geschreven? Ja, gelooft men er zelf wel aan? Welaan dan, wanneer in de maand Juni of Juli de Engelsche macht, onverhoopt, met overweldigende, immer nieuw geworven massa's de gehate Zuid-Afrikaansche Republiek binnendrong en de gedunde krijgsmacht van de Republieken, buiten staat hare gelederen verder aan te vullen, het moest aanzien dat de vijand in het Noorden doordrong, terwijl zij de handen in het Zuiden vol had; wanneer eens de welvoldane trots van Brittannië met de punt van het zwaard in Pretoria de wet mocht voorschrijven, zouden wij dan zeggen dat die

degenpunt het zwaard der gerechtigheid was, en Brittannië door God als den rechthebbende was aangewezen — omdat het overwon? Is de wereldgeschiedenis in dezen zin het wereldgericht, dat elk goed ondernemen zijn goed einde hebben moet van God? Leggen wij liever de hand op den mond en zwijgen wij. „De Heer zal 't maken” — dat wil in onzen mond zeggen: de uitslag is Hem betrouwd. Onrecht is onrecht, geen succes of mislukking doet daaraan iets af, en het onrecht onrecht te noemen en er tegen te strijden op de wijze, waarop wij meenen er tegen te moeten strijden, ziehier onze zaak; en veel schooner dan dat vertrouwen, dat Gods beschikking vooruitloopt, is, met zijn heilige ingehouden kracht, dat mannelijk antwoord, dat die drie jonge mannen gaven in 't welbekende verhaal van Daniël, die niet buigend voor het gouden beeld van den Koning in het dal van Dura, naar den vurigen oven verwezen werden en die, toen de Koning zeide, dat hij wel wist waarom zij zoo stoutmoedig waren, dat zij zeker op de redding van hun God vertrouwden, maar dat Die hen niet uit zijn hand zoude halen, de stoere zelfbeheersching hadden van in hun eenvoudigheid te antwoorden: „Of de Heer ons uit den oven des vuurs zal redden, dat weten wij niet: maar u zij bekend, o Koning, dat wij uwe goden niet zullen eeren!” Haperde het dezen mannelijken zielen, meent gij, aan enthousiasme; beklaagt gij hen om hun zwak geloof? Zij wisten wat zij te doen hadden, en God zou weten wat zijn zaak was, en die volbrengen!

Ik waag een tweede bedenking en wilde vragen of

deze geheele voorstelling van de overwinning van den rechthebbende en van de zaak des rechts, als iets dat wij boven alles, boven elke nederlaag, waardeeren moeten, wel ligt binnen de sfeer van het Christelijke.

Het Hoofd van onzen godsdienst is niet alleen voor de wereld ondergegaan, maar dit lijden onder de ongerechtigheid voor de wereld, deze vernedering zonder smet of blaam, deze gehoorzaamheid buiten alle wereldsche glorie tot den einde en tot welk een einde toe, is ook voor het bewustzijn van de Christenheid als tot een heilig ambt, een nieuw geschapen waardigheid geworden. Het symbool van het Christendom is niet een kroon met twee zwaarden er onder, ook niet een meesterachtig paar sleutels, maar een kruis. Dus is ook de Christelijke overlevering. Aan de zijde van de wereld is het geweld, het succes. De wereld is een kring van menschen, die u aan rechters overlevert, u beheerscht, met u doet naar haar believen, of naar den krijg gaat. De normale houding van Christus' discipelen is niet die van menschen, welke den voet op den nek hunner vijanden zetten, maar die van menschen, welke, zoo niet als lammeren ter slachtbank geleid, dan toch van de lijdende partij zijn. Zoo was reeds in de dagen van den Tweeden Jesaja de Knecht des Heeren, Gods uitverkorene, een stille in den lande, die gebukt ging onder de willekeur der wereld, en die Knecht des Heeren is omringd geworden van de waardeering van eeuwen. In het Evangelie wordt aan de discipelen niet anders voorgehouden, dan dat voor een goed deel hun grootheid en de waarachtigheid van hunne goede zaak gekend zal worden aan de vervolgingen en de vernederingen, die

zij zullen ondergaan. Het is een omgekeerde wereld geworden van die van Psalm 37. „Bevreemdt u niet over de hitte der verdrukking”, zoo luidt het daar, waar hart en zinnen soms in opstand mochten komen en pleiten voor hun recht. In den Eersten brief van Petrus wordt een Christen gekend aan de wijze, waarop hij het beeld van zijn lijdenden, geduldigen, nimmer twistenden Heer gelijkt, met zijn oneindige draagkracht, een draagkracht, die een heele wereld gelaten tot den Vader droeg. De Christelijke traditie is allermint die van opgestoken, wapperende vaandels, en voor Israël was in de dagen van den 37sten Psalm de oude glorie van wereldsche zegepralen voorbij. Het was al bezig, met zijn lof van de zachtmoedigheid en van de goedheid den weg te bereiden voor den Knecht des Heeren en voor het Evangelie, dat volgen zou.

Nu is de wereld, waarin wij leven, zeker anders dan die, waarin de eerste Christenen leefden. Dat de beide Zuid-Afrikaansche republieken haar zaak mogen winnen, het is onze vurige wensch. Wie kan of mag zich onttrekken aan de spanning, aan de levendige deelneming van zijn hoog kloppend hart? Het is als een vaderlandsch pleit, dat beslecht wordt, het gaat als om een nationale zaak. Wij vangen met kloppende harten de minste berichten op, in duizend vreezen dat wij iets zullen lezen ten nadeele van onze Boeren. Het gaat niet aan, het gevoel van voldoening in te toomen, wanneer bij een nieuwe nederlaag van de Engelschen ons hart juichen wil. Het is of onze vuist iets omknellen wil. De onderwerping van die twee vrije volken zou voor ons innigst gevoel een nationale

ramp zijn, de ondergang van een broederrijk, van een deel van ons zelve. Er is voor ons iets ontzettends in de gedachte dat dit onrecht, dat deze staatkunde van roof en willekeur, van blinde verwatenheid slagen zou en deze eeder van den Libanon zich alzoo zou moeten uitbreiden in zijn domme aanmatiging; maar hartstochtelijkheid is een slechte leermeester, en zoo het ontzettende moet gebeuren, zal niettemin deze ondergaande wereld hare grootheid en schoonheid hebben. Zij zal gekampt hebben voor haar vrijheid, zij zal met haar lijf de beste schatten der menschheid hebben gedekt, zij zal tegenover de ellende en de nietigheid van menschelijke begeerlijkheid de trouw vertegenwoordigd hebben van een mannelijk hart aan hooge verplichtingen; en zij zal naast den Knecht des Heeren, hand in hand met oude Christelijke traditiën, lam geslagen en vernederd, de wereld herinneren dat er een heerlijkheid is, waarvoor men „al deze dingen” moet kunnen lijden.

Ten slotte. Wat is, en waar ligt de zegepraal van recht en gerechtigheid? Zegevieren zij daarmede, dat de booze; zooals de psalmdichter hem noemt, wordt uitgeroeid en niet meer is? Ik vraag: wanneer het eens wezen mag, dat de beide Zuid-Afrikaansche republieken aan den greep hunner belagers ontkomen, zij de vuist machteloos slaan en de aanslagen in nederlagen verkeeren, wanneer het wezen mag dat zij in één der hoofdsteden van Europa hunne vredesonderhandelingen zullen voeren, als de gelijken van Engeland, zullen dan daarmede recht en gerechtigheid hebben gezegevierd? Er komt een tijd, dat in de

rechtvaardigste zaak der wereld recht en rechtvaardigheid zwijgen, terugtreden en haar beurt afwachten. Het is het oogenblik, waarop het onvermijdelijke gebeurt en men elkander te lijf gaat. Er geldt dan maar één recht, het recht van den sterkste, dat is het recht om, behoudens eenige overeengekomen kamprechten, elkander al de afbreuk te doen die men kan, en overigens alle eischen der menschelijkheid, leven en eigendom te schenden. Het is niet anders; het woord is aan het geweer en aan het kanon. Er zijn gevallen, waarin het daartoe komen moet, en zoo lang er natiën zijn en grenzen, zoolang er een vaderland te verdedigen zal zijn, zoo lang zal het er in oogenblikken van losgebroken spankracht toe moeten komen. Dan regeert geweld, geweld, door menschelijkheid verzacht, geweld, door edele en schoone gevoelens van geestdrift geadeld, geweld in den dienst van een rechtvaardige, heilige zaak, geweld door helden geoefend, die hun haardsteden verlaten, die hun leven veil hebben, — maar geweld. De helden zijn werktuigen van een vreeselijken oorlogsdrang, en wanneer hun rechtvaardige zaak daar veilig zitten zal in vrede, niet meer verontrust, en zij de Afrikaansche aarde erfelijk bezitten zal, wij zullen ons verhengen. Het is goed, te zien dat een rechtvaardige zaak plaats neemt in de wereld, dat zij verdedigers vindt, die haar een erve aanwijzen, maar haar overwinning is die van hare verdedigers, en niet door de hand van het recht behaald, maar door die van 't geweld, van geweer en loopgraaf en van al de zeer verschillende menschelijke hoedanigheden, die het geweld in zijn dienst heeft gehad.

De zegepraal van een rechtvaardige zaak en die van

recht en billijkheid, rechtvaardigheid en waarheid zijn twee. Recht en rechtvaardigheid zegevieren alleen in menschenharten, in volksconscienties, in levende menschenzielen, in de gewetens van kringen, natiën, maatschappijen. Waarheid en recht zegevieren, wanneer zij onbillijke gevoelens, onrechtvaardige vooroordeelen, haat en hoogmoed, onverschilligheid en onmenschelijkheid overwinnen, als de zin voor recht hooger stijgt, als er meer rechtvaardige zielen, woorden, menschen komen, die op hun tijd mischien, warm geworden, rechtvaardige zaken zullen steunen en haar een plaats bereiden. De overwinning van de rechtvaardigheid wordt behaald op de onrechtvaardigheid en de flauwheid der zielen, op het indommelen van ons geweten, op het wat-gaat-het-mij-aan van de openbare meening. Dat door het jammerlijke proces van Dreyfus, dat door diens veroordeeling, door de nederlaag zelf van zijn rechvaardige zaak een schok van rechtvaardigheidszin is gevaren door de leden van Europa, dat er op een oogenblik een angst is ontstaan, als zouden de heiligste goederen onzer ziel veil liggen voor menschengunst, dat is een overwinning geweest van de gerechtigheid. Dit, dat door den willekeurigen, schaamtelozen, overmoedigen en verwaten aanval van het machtige Engeland op twee kleine republieken — die niets deden dan zijn begeerigheid en aanmatiging in den weg zitten — een vlam van verontwaardiging is opgegaan door heel de wereld, dat den vrijen volken van ergernis het bloed naar het hoofd stijgt, dat de pers overal een kreet van toorn slaakt en de zielen dubbel zijn gaan gevoelen voor recht en rechtvaardigheid — dat is haar overwinning, haar triumffied, het zege-

vierend opsteken van haar banier. Dit, dat in Engeland zelf de oogen voor de waarheid opengaan, dat onder het profeteeren van Stead de verharding der harten afneemt en niet alleen het heillooze, maar ook de laaghartige, de diep onrechtvaardige opzet van dezen onnodigen, geweldigen, aan Zuid-Afrika's vrije republieken ontlokten, afgepersten krijg wordt ingezien, en er stemmen worden gehoord, die hem, te midden der vernedering, zonder voorafgaand eerherstel willen staken, om der gerechtigheidswille alleen, dat is een overwinning van de gerechtigheid en langs deze banen viert zij hare zegepralen. En wanneer het onverhoopte gebeuren mocht, wanneer in weerwil van dit edelaardig geroep om een zij het ook weinig eervollen vrede, de oorlog mocht voortduren; wanneer met den tijd het prestige van het Engelsche leger zich herstellen mocht en ten laatste, door tegenspoed geleerd, een gelukkig krijgsoverste de beide republieken overwinnen en een dronken gouvernement den dwingeland spelen mocht in Pretoria en Bloemfontein, dan nóg zou er uit en rondom deze ongehoorde catastrophe zulk een kreet om gerechtigheid opgaan en zou die met zulk een echo door Europa en Amerika weerklinken; dan nóg zou 't vertreden recht zulk een heimwee naar betere dingen doen ontwakken; dan nóg zou de beschaming zelve in het beter deel van Engeland het hoofd zóó diep buigen, dat dit arm beeld van vermoord recht, evenals eenmaal het kruis, een teeken van verlossing worden en de eeuwige gerechtigheid nóg zegevierend uit den puinhoop verrijzen zou.

Niet dit is de overwinning van recht en gerechtigheid,

dat de onrechtvaardige wordt uitgeroeid, maar dat de onrechtvaardigheid en het onrecht worden uitgeroeid; niet dit, dat de onrechtvaardige niet meer zijn zal, maar dat er geen onrechtvaardige meer zal zijn, dat waardeering, dat liefde, dat zucht naar recht en billijkheid, te midden van zegepraal of nederlaag, bij kroon of kruis, het winnen zullen in de harten van menschen en volken.

Aan die zegepraal kunnen wij allen medewerken. Wij doen het door alles te zoeken, wat rechtvaardig maakt, en hier treden die zachtmoedige, stille woorden van den psalm, die aan evangelische lessen doen denken, in al hun vreedzamen ernst voor ons op

»Wees niet afgunstig op de kwaaddoeners,
noch naijverig op hen, die onrecht plegen.»

»Geef den toorn op en laat de gramschap varen,
wees niet afgunstig, wat slechts tot kwaaddoen leidt.»

»Beter het karig deel des rechtschapenen,
dan de rijkdom van vele boozen.»

»De booze leent en geeft niet terug,
maar de rechtschapene toont ontferming en geeft.»

.....

»De Wet van zijn God is in zijn hart,
zijn schreden wankelen niet.»

Afgunst en nijd, wraak en haat, begeerigheid en hoogmoed, dit zijn de vijanden van recht en billijkheid. Edelmoedigheid en tevredenheid, barmhartigheid en ontferming, Gods wet in het hart, dat zijn de zuilen die de rechtvaardigheid schragen, en waar die zijn, daar is haar overwinning. Zoo zijn zij gekomen de goede en krachtige beginselen in menschenharten en zoo zal het recht komen, door strijd en moeite, door zegepraal en beproeving heen.

Zoo zal het komen. „Vertrouw op den Heer en doe het goede.” Er is een erfenis, er is een land, er is een toekomst voor wat uit God is. Eeuwig, als God, zijn goddelijke beginselen in mensenharten.

De Heer slaat acht op de dagen der braven
en hun erve zal duurzaam zijn.

Dat is het Godsrijk, heilige erve onzer zielen, vaderland onzer trouw, niet door ons gesticht, maar gevonden; vaderland, waarin wij werden geboren en mochten wonen, eeuwige erve voor die na ons komen, weggelegd voor de zachtmoedigen, want „de zachtmoedigen zullen het aardrijk beërven.”

No 2160
Van denzelfden schrijver verscheen bij de uitgevers dezes:

Eerste Bundel Preeken,

DERDE DRUK.

Prijs ingenaaid *f* 1.50; gebonden *f* 1.90.

TWEEDE BUNDEL PREEKEN.

Met Portret van den Schrijver.

Prijs ingenaaid *f* 1.75; gebonden *f* 2.25.

Zedekundige Schetsen en Omtrekken

VOOR DE JEUGD.

Ten dienste van het onderwijs op Zondagscholen enz.

Prijs ingenaaid *f* 1.—; gebonden *f* 1.35.

ZONNEBLOEMEN.

TWEEDE DRUK.

Prijs ingenaaid *f* 1.65; gebonden *f* 2.25.